

Başvuru Numarası : 2024/2169
Toplantı Tarihi/Sayısı : 29.04.2025/53
Karar Numarası : 2025/248
Başvuran : İ.N.B.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın ceza infaz kurumunda bulunan babasıyla kesintisiz 10 dakika telefonla görüşme hakkının infaz kurumu idaresi tarafından kesinti yapılarak engellendiği ve bu durumun ayrımcılık yasasına aykırılık teşkil ettiği iddiasına ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran, babası M.G.B.'nin 25/2/2022 tarihinden itibaren Diyarbakır 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olduğunu, kendisinin yurt dışında üniversite öğrencisi olduğunu, annesinin adına kayıtlı olan 05.. ... numaralı ... telefon hattına dair belgeleri Diyarbakır 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna teslim ettiklerini ve babasıyla iletişimini bu hat üzerinden konferans yöntemiyle yaptıklarını, 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'a göre babasıyla kesintisiz 10 dakika telefon görüşmesi yapma hakkı olduğunu fakat Kurum İdaresinin bu hakkını anlık dinlemelerde bir ya da birden fazla kez keserek ihlal ettiğini, çoğu zaman kalan dakikalarını kullanmalarına müsaade edilmediğini, bu kesintilerin infaz ve koruma memurlarının keyfi uygulamalarından ve görevi kötüye kullanmalarından kaynaklandığını, 5275 sayılı Kanun'da haftada bir kez kesintisiz görüşme yapılabileceğine ilişkin hüküm bulunmasına rağmen kendisinin babasıyla kesintisiz görüşme yapamadığını, ceza infaz kurumlarının telefonlarından sadece Türk telefon hatlarının aranabildiğini, bu nedenle yurt dışında olduğu dönemlerde babası ile açık ve kapalı görüş yapma imkânının bulunmadığını, telefonla görüşlerde annesinin kendisini bu görüşmelere konferans yöntemiyle eklediğini ve babasıyla ancak bu şekilde konuşabildiğini, 20/9/2022-2/7/2024 tarihleri arasındaki telefon görüşmelerinin çoğunun kesildiğini ve bu telefon görüşmeleri nedeniyle babasına disiplin cezası verildiğini, haberleşme hakkının ihlal edildiğini, 20/9/2022 tarihli görüşmelerinin beşinci dakikasında birden fazla kez bağlantı yaparak konferans yöntemiyle görüşüldüğü gerekçesi ile görüşmenin kesildiğini ve babasına disiplin cezası verildiğini, bu cezanın Diyarbakır İnfaz Hâkimliğinin ... E. ve ... K. sayılı kararıyla iptal edilmesine rağmen 25/10/2022, 31/1/2023, 21/3/2023, 11/4/2023, 2/5/2023, 30/5/2023 tarihli görüşmelerinin de kesildiğini ve babasına tekrar disiplin cezaları verildiğini ve Diyarbakır İnfaz Hâkimliğinin ... E. ve ... K. sayılı, ... E. ve

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

... K. sayılı, ... E. ve ... K. sayılı, ... E. ve ... K. sayılı kararları ile cezaların iptal edildiğini, 30/5/2023 tarihinde annesinin ceza infaz kurumunu arayarak telefon görüşmesinin neden kesildiğini ve dakikaların neden kullanılmadığını sorduğunu, Kurum 2. Müdürünün “İlgili Kanun’un tek kişi ile görüşme yapılmasına izin verdiğini, tutuklunun sadece aradığı numaranın sahibi ile görüşebileceğini, kıızıyla görüşemeyeceğini, telefonu kesip ceza vermeye devam edeceklerini, aynı şekilde davranacaklarını” söylediğini, bunun üzerine annesinin Kurum Savcısı ile görüşerek mağduriyetlerini ilettiğini ancak herhangi bir sonuç alamadığını, İdare ve Gözlem Kuruluna, Diyarbakır İnfaz Hâkimliğine ve Diyarbakır 1. Ağır Ceza Mahkemesine verdikleri dilekçeler sonucunda ceza infaz kurumu İdaresi tarafından kesilen telefon görüşmesi dakikalarını 2024 yılı Ocak ayı içerisinde kullanabildiklerini, babasıyla yaptığı telefon görüşmelerinde adli ve idari bir soruşturmaya konu olabilecek hiçbir ifade olmamasına rağmen personel tarafından görüşmelerinin döküm haline getirildiğini ve kayıt altına alınan görüşmelerinin tanzim edilen tutanaklara eklendiğini, özel hayat ve haberleşmenin gizliliğinin ihlal edildiğini, kesintisiz 10 dakika görüşme yapmasının engellenmesi suretiyle kendisine diğer hükümlü yakınlarından farklı davranıldığını ve ayrımcılığa maruz bırakıldığını, 20/9/2022-2/7/2024 tarihleri arasında toplam 20 kez telefon görüş hakkına müdahale edildiğini, 14/8/2024 tarihinde Adalet Bakanlığına söz konusu uygulamanın durdurulması ve maddi-manevi zararlarının tazmin edilmesi talebini içeren dilekçe verdiğini ancak herhangi bir cevap alamadığını iddia etmekte ve cezaevi personelinin telefon görüşüne müdahalelerinin durdurulmasını, kullanılmayan görüş hakkından kalan dakikalar için ek görüş hakkı tanınmasını, mağduriyetine sebebiyet veren personel hakkında soruşturma açılmasını ve Kurumumuz tarafından Adalet Bakanlığına tavsiye verilmesini talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun “Amaç ve kapsam” başlıklı 1’inci maddesi şöyledir:

“(1) Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir.”

4. 6701 sayılı Kanun’un “Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı” başlıklı 3’üncü maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(...)”

5. 6701 sayılı Kanun’un “Ayrımcılık yasağının kapsamı” başlıklı 5’inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık

hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalarına erişimi de kapsar.”

6. 6701 sayılı Kanun’un “Kurumun görevleri” başlıklı 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

“(1) Kurumun görevleri şunlardır: (...) f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; (...) i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek (...)”

7. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.

(...)

(8) 9’uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

(9) İşleme konulmayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Başvurunun konusu” başlıklı 31’inci maddesi şöyledir:

“(1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu kapsamında cinsiyet, ırk, renk, din, dil, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasağı ihlalleri başvurunun konusunu oluşturur.”

9. Mezkûr Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... yönlerinden incelenir.(...)”

10. Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde, insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek,

araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. Başvuru; başvuranın, mahpus olan babasıyla kesintisiz 10 dakika telefonla görüşme yapma hakkının kesinti yapılarak engellendiğı, bu durumun eşitlik ilkesine aykırı olduğı ve ayrımcılığa yol açtığı iddiasına ilişkindir. Diğer yandan yapılan inceleme neticesinde, başvuranın babası M.G.B.'nin haftalık telefonla görüşme hakkının hukuki olmayan biçimde kısıtlandığı, ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası verildiğı, muhatap Kurum İdaresi tarafından verilen disiplin cezalarının Diyarbakır İnfaz Hakimliğince kaldırıldığı, kötü muamele yasağına aykırılık teşkil eden eylemlere maruz kaldığı ve savunma hakkının kısıtlandığı iddialarını içeren 2023/2318 sayılı başvurusu hakkında Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu'nun (TİHEK) 2024/541 K.No.lu kararı ile kötü muamele yasağının ihlal edilmediğı kanaatine ulaşıldığı tespit edilmiştir (TİHEK, B. No: 2023/2318, K. No: 2024/541, 2/7/2024).

14. 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinde cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılığın yasak olduğı düzenlenmiştir. Anılan temeller dışında bir temele dayanılarak veya herhangi bir temele dayanılmaksızın ayrımcılık iddiasında bulunulan haller, Kanun kapsamı dışında kalmaktadır. Başvuranın iddialarını, 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinde sayılan ayrımcılık temellerinden birisine dayandırmadığı anlaşılmış, yapılan incelemede de başvurunun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan bir kişi tarafından ulusal önleme mekanizması kapsamında yapılmadığı ve herhangi bir ayrımcılık temeline dayanmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle başvurunun, 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde Kurumun başvuru incelemesi yapacağı alanlar olarak belirtilen ayrımcılık yasağı ve ulusal önleme mekanizması kapsamında olmadığı anlaşılmıştır.

15. Başvuranın iddia ve talebi yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde; başvuruya konu iddiaların 6701 sayılı Kanun'da yer alan ayrımcılık temellerinden birisi ile ilişkilendirilmemesi, yapılan inceleme ve araştırmada herhangi bir ayrımcılık temelini tespit edilememesi ve başvurunun ulusal önleme mekanizması kapsamında olmaması nedeniyle Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi gereğı Kurumun görev alanına girmeyen başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve kabul edilmez olduğı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

29/4/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye